

Катастрофичният пул

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ЗАСТРАХОВКА
ИЛИ НОВ ДАНЪК?

● Очакваните приходи са около 70 млн. лв. годишно

● Изплащаните обезщетения ще са на базата на данъчните оценки

Създаването на Национална програма за борба с бедствията, както вече е по-модерно да бъде наричан бъдещият Катастрофичен пул, отново влезе в дневния ред на обществото. На 10 декември 2007 г. в София се проведе Национална кръгла маса за управление на катастрофичните рискове в България, организирана от Insurance.bg и гражданското сдружение „Инициатива за национална програма за управление на катастрофични рискове“. За разлика от досегашните обсъждания обаче този път картите бяха поставени на масата - привържениците на различните варианти на пула направиха конкретни предложения, които тепърва ще бъдат обсъждани в детайли. Целта е в крайна сметка да бъде намерен най-добрият за България вариант за справяне с бедствията.

млн. жилищни имоти, от които 2,4 млн. са в градовете и 1,4 млн. - в селата. Като едно от основните предимства и на този вариант беше посочено намаляването на финансовия натиск върху държавната хазна в случай на бедствие.

По изнесени от Евгени Гуренко данни евентуално

ОПУСТОШИТЕЛНО ЗЕМЕТРЕСЕНИЕ В СОФИЯ

БИ НАНЕСЛО ЩЕТИ ЗА 2,5 МЛРД. ДОЛАРА.

Това би означавало страната да похарчи 18% от БВП за справяне с проблема, което би се отразило зле на нормалното развитие на икономиката. В момента в държавния бюджет са предвидени 32 млн. долара за справяне с природните катаклизми, или около 0,6% от БВП, добави Гуренко.

По време на форума не стана ясно дали у нас ще бъдат въведени санкции за хората, които решат да си Деспестят“ новото плащане, независимо дали то ще е данък или задължителна застраховка. Както и какви ще бъдат тези наказания. Турският пример показва, че именно поради липсата на такива санкции обхватът на задължителната застраховка срещу земетресение там е едва 20%. У нас, без да са задължителни имуществените застраховки, обхватът им е близо 7%.

Описаните в общи линии варианти за български катастрофичен пул

ТЕПЪРВА ЩЕ СЪБИРАТ ПРИВЪРЖЕНИЦИ

И който от тях успее да привлече по-голяма подкрепа от страна на властите, на застрахователите и на обществото като цяло, този път има шанс да бъде осъществен на практика. Разбира се, не е изклю-

чено да се предпочете и Дмодифициран“ вариант, който най-добре балансира всички интереси. А че такива има, е повече от ясно. Никак не е случайно например, че като основно предимство на всяка от предложените схеми беше изтъкнато, че облекчава финансовия натиск върху държавния бюджет. Но никой не спомена, че в същото време се увеличава финансовият натиск върху бюджетите на българските домакинства. Освен това не е много сигурно дали при евентуално бедствие хората ще получат достатъчно пари, за да могат да възстановят напълно жилищата си. Защото на всички е ясно, че данъчните оценки на недвижимите имоти у нас са няколко пъти по-ниски от пазарните им цени. Ако срещу 30-40 лева годишна застрахователна премия за гарсоньера в София например бъдат изплатени 30-40 хиляди лева за тотална щета след евентуално земетресение, тези пари очевидно няма да бъдат достатъчни за възстановяване на жилището. Да не говорим, че по-голямата част от собствениците на панелни жилища в София не притежават земята, върху която са изградени сградите. Кое означава, че няма автоматично да имат правото да възстановят жилищния блок със свои средства.

Въпросителните около бъдещата катастрофичен пул остават много, плюсовете и минусите на всеки от предложените варианти - също. Важно обаче е, че най-после има воля да бъде намерено най-доброто решение.

ПРЕДЛОЖЕНИЯТА

Представеният от изпълнителния директор на гражданското сдружение Румен Гълъбинов вариант предвижда катастрофичния пул да е форма на публично-частно партньорство между българското правителство, застрахователните и презастрахователните дружества и Световната банка. При този вариант по-голямата част от риска от катастрофични събития ще бъде прехвърлена към международния презастрахователен пазар. За целта всеки собственик на жилище в България ще трябва да плаща застрахователна премия, която ще зависи от типа строителство и от сеизмичната и хидрологичната зона, в която се намира даденият имот. Със събраните суми пулт ще изплаща щети при земетресения, наводнения и свлачища, като ще търси презастрахователна защита от международния презастрахователен пазар. При този вариант се очаква годишната застрахователна премия, която трябва да бъде плащана от всеки собственик на жилище у нас, да бъде Дприемлива за обществеността“. В същото време пулт ще допринесе за

НАМАЛЯВАНЕ ДЕЛА НА БЮДЖЕТНИТЕ СРЕДСТВА,

необходими за преодоляване на щетите от катастрофични събития, подчерта г-н Гълъбинов.

Засега не мога да кажа точно как

Световната банка ще участва в българския застрахователен пул, заяви **Евгени Гуренко**, водещ специалист по застраховане и управление на риска в международната финансово институция. Има възможност като в Румъния и Турция да предоставим на страната заем, за да може пулт да „дръпне“, но за целта

БЪЛГАРСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО ТРЯБВА ДА ПОИСКА ПОМОЩ

от Световната банка, обясни експертът. Открит обаче остана въпросът защо България трябва да взема нови заеми и да плаща лихви по тях, след като има 9 млрд. лв. фискален резерв.

Други два варианта на катастрофичен пул предложи председателят на Асоциацията на българските застрахователи (АБЗ) **Орлин Пенев**. Според първия пулт трябва да е изцяло държавен и да покрива само риска земетресение. За целта трябва да има държавна застрахователна компания (каквато е БАЕЗ), която да поеме покритието на катастрофичните рискове.

Според втория вариант пулт трябва да е публично-частен, като участници в него са държавата (БАЕЗ) с 50% и лицензирани частни застрахователни компании - също с 50%. Тук предложените покрити рискове са земетресение, наводнение и други извънредни случаи, като

ЗАСТРАХОВАНИ ЩЕ БЪДАТ ВСИЧКИ ДАНЪЧНО РЕГИСТРИРАНИ НЕДВИЖИМИ ИМОТИ

на физически лица. За тези имоти НАП задължително ще събира допълнителен данък от 1/1000 (един промил) от данъчната оценка. Така застрахователната сума ще бъде равна на данъчната оценка на съответния имот. Ако някой иска да получи по-голямо обезщетение при евентуално бедствие, ще може да си направи доброволна застраховка за разликата между данъчната оценка и пазарната стойност на жилището си, обясни Орлин Пенев. И уточни, че оценката на щетите ще бъде правена от независими оценители, определени от Изпълнителния комитет на пула.

При този вариант лимитът на плащанията на пула при земетресение ще е 1 млрд. евро, а при наводнение - 100 млн. евро. Лимитът на пула ще е 20 млн. евро, половината от които ще са осигурени от държавата (БАЕЗ), а останалата половина - от частните застрахователи. Над този лимит ще се разчита на презастрахователните програми.

Очакваните приходи от застрахователни премии са между 20 и 70 млн. лева годишно, съобщи Орлин Пенев. И уточни, че по официални данни в момента в България има 3,8

неправителствените организации трябва заедно да намерят отговора на този въпрос.

- **Смятате ли, че трябва да бъдат въведени санкции за хората, които не сключват евентуалните задължителни имуществени застраховки?**

- Да, ако застраховането е задължително, санкциите ще помогнат. Но въвеждането на практика ще е трудно, освен ако нямаме много ясен и строг механизъм за прилагане. Дори при задължителната „Гражданска отговорност“ на автомобилистите хората успяват да избегнат санкциите.

Така или иначе, трябва да бъде разработена застрахователна програма, да има обществено осъзнаване на риска. Хората да разбират, че купуват добър за тях продукт,

който им носи ползи, независимо че е задължителен и така или иначе трябва да си го купят. Това до голяма степен е въпрос на разбирания, а не толкова на санкции.

- **А мислите ли, че „полузадължителният“ модел на Испания и Франция е добър за България?**

- Зависи откъде ще го погледнете. И в Испания, и във Франция моделите са свързани с доброволно сключените застраховки от собствениците на жилища. Например при купуване на полица срещу пожар задължително се добавя и премия за покриване на катастрофичните рискове. Но не бива да забравяме, че и Испания, и Франция са високо развити страни от гледна точка на застраховането. Те са правили това през последните 100 години. Повечето частни жилища там са купени с банкови кредити, а банките изискват застраховка срещу пожар. А с полиците

срещу пожар задължително вървят и катастрофичните покрития. Затова и застрахователното проникване при катастрофичните застраховки в тези две страни е толкова високо. Това е своеобразна задължителна програма, тъй като хората няма как да не застраховат жилищата си поне срещу пожар.

Тази схема няма да работи в България, тъй като тук застрахователната индустрия все още не е много развита. Да, тя се развива бързо, но колко са българите, които са застраховали домовете си срещу пожар? Под 7%. Ако приложите модела на Испания и Франция, само 7% от жилищата у нас ще имат застраховка срещу катастрофични рискове.

- **Процентът на застрахованите жилища и в България се увеличава през последните години.**

- Да, увеличава се, но все пак остава много нисък.

да вземат решение за управление на риска. Естествено, при този вариант събирането на премиите е много по-скъпо и по-трудно. Има хора, които няма да искат да си купят такава застраховка. Затова трябва да се похарчат и много пари в преследването на хората, които не си купуват тези полици.

Не мога да кажа кой от тези два модела е по-добър за България. Според мен застрахователите, правителството и

Евгени Гуренко, водещ специалист по застраховане и управление на риска към Световната банка

ИСПАНСКИЯТ МОДЕЛ НЯМА ДА РАБОТИ В БЪЛГАРИЯ

- **Г-н Гуренко, кой от предложените варианти за национална катастрофична програма според вас е по-добър за България - въвеждането на задължителна имуществена застраховка или на нов данък „бедствия“?**

- Много ми е трудно да отговоря. Според мен представените европейски модели имат и задължителна част, която се изразява в събиране на данък. Така се събират достатъчно много пари, което означава и висока цена. Но в същото време хората не свързват недоволството си от събирането на тези пари със застраховането, а застрахователната премия е една и съща в цялата страна. Не се вземат под внимание различните рискови фактори в отделните региони при определяне на цената.

Един от съществените плюсовете на застраховането е, че определя премията в зави-

симост от риска. При данъците няма такова разделение, при тях всички плащат еднакво. Затова пък данъците са по-ефикасни, събират им е по-евтино и т.н.

Докато застрахователните премии са много и различни, и зависят от конкретните рискове. И хората наистина разбират, че застрахователите се грижат да покриване на точно техните рискове - определени на базата на качеството на земната структура на мястото, където живеят - дали е зона, застрашена от наводнение, или пък е земетръсна зона. Така те постепенно трябва да променят навичките си. Цената на застраховката ще ги кара да се бавят, да събират достатъчно информация, за да могат в бъдеще